

Landschapsvereniging "De Kringloop"

Vogelcursus 2017

door Leo Koster

De Landschapsvereniging "De Kringloop" uit Linne organiseert voor de 26^e keer een "Minicursus Vogels herkennen". Vorig jaar was er nog sprake van om een pauze in te lassen, doch deze cursus vinden veel mensen te leuk om die over te slaan. Op 06-04-2017 stroomt de centrale ruimte van de basisschool "De Triangel" al aardig vol. Drieënveertig personen hebben zich opgegeven, 14 beginners en 29 gevorderden. Iedereen krijgt een cursusboekje, een streeplijst en een deelnemerslijst. Het thema luidt dit jaar; watervogels. Onze voorzitter, de heer Jan Hermans, heet iedereen welkom, een extra bedankje voor Lei Hulsbosch voor het samenstellen van het fraaie cursusboekje, alle foto's zijn van zijn zoon Nicky. Jan stelt even de gidsen voor, vertelt iets over de te bezoeken gebieden, dan de vogeltopografie. In het cursusboek zijn de families van de watervogels overzichtelijk ingedeeld; futen, reigers, ooievaars, zwanen, ganzen, eenden, rallen en ijsvogel. Van alle 32 getoonde watervogels krijgen we van Jan Hermans kundige uitleg maar ook de geluiden te horen.

Asseltse plassen. Zondag 9-04-2017, 07.30-10.30 uur. Om 07.30 uur mogen de eerste groepen vertrekken. Antoinette is bereid om op de achterzijde van de streeplijst korte notities te schrijven zodat ik een waarheidsgetrouw verslag kan maken. We komen bij de Maasnielderbeek, stroomafwaarts staat in de beek een Grote zilverreiger. We wandelen de Stadsweide in, een Grote gele kwikstaart zoekt een ander plekje. Hier wordt de telescoop in stelling gebracht. Rechts de plas de Stille, Anja hoort het geluid van de Groenpootruiter, *tjuu-tjuu-tjuu*. Links van de Stille staan Wilgen waarin Aalscholvers voor het derde jaar een kleine kolonie gesticht hebben. We komen bij een opgedroogde plas, door de droogte heeft de bodem een craqueléachtig aanzien gekregen. We horen vanaf de Canadese populieren uit de Stadsweide het geluid van de Groene specht. We komen in de buurt van de

Groenpootruiter (Nicky Hulsbosch)

Maasnielderbeek, ik wandel naar een ijzeren afvoerbuis, tegenover de buis een afgekalfde oeverwand met daarin 4 ronde gaten, uit één van de gaten vliegt een IJsvogel. Door prikkeldraad wat omhoog en omlaag te duwen kunnen we toch nog vrij gemakkelijk aan de andere kant van de beek komen, vanaf de Maas vliegt een IJsvogel in rechte lijn over

de Maasnielderbeek. Op de Sneppen ongeveer 50 Wintertalingen, even later gaan ze op de vleugels waarbij een hoog fluitend geluid te horen is. Aan stengels van dode Kattenstaart heeft een Kleine karekiet haar bolvormig nestje vastgemaakt, een waar kunstwerkje. We komen bij de spoorbrug, acht personen horen hier het geluid van de Sprinkhaan-zanger. Ik kan het geluid van de voorbij razende trein wel de schuld geven, maar ik ben gewoon zo doof als een Kwartel. Tijdens de buitenlessen heb ik wat voordrachten uitgevoerd, niet alleen van mezelf maar ook van Jo van Pol, P. Feller, Henk Deters of mevrouw Heemels-Beckers. Via een driehoeksdoorgang of wringhekje wandelen we richting Maas. Ik laat de cursisten de plek zien waar de aarde 25 jaar geleden, op 13 april 1992, werd opengereten door de kracht van de aardbeving, 5,8 op de Schaal van Richter. We wandelen naar de Leeuwenhorst, langs de rand van deze plas uitgegraven kuiltjes waarin ontlasting is gedeponerd, het zijn de poepputjes van de Das. Rechts een onnatuurlijke verhoging, deze watervrije verhoging is aangelegd voor de Das die er ook zijn burchten heeft. We zijn bijna bij de auto's. Het eerste stuk was vogelrijker dan voorbij de spoorbrug. Op de streeplijst staan 48 kruisjes. Van de 24 te verwachten vogelsoorten, genoemd in het cursusboekje, hebben wij er 16 gezien.

De Doort. Zondag 16 april 2017, 07.30-10.30 uur. Onze groep met 8 personen mag als één van de eersten vertrekken. Het is droog, doch slechts 7°C. We horen de Zwartkop. Het groenkleurige paddenscherp dwingt amfibieën om af te zakken naar de Middelsgraaf. We steken de heringerichte Middelsgraaf over en ook de Doorderweg. We wandelen achter een andere groep aan, zij wijzen ons op de aanwezigheid van 4 Witgatjes in de Middelsgraaf. We horen de Boomkruiper en de Tuinfluiter, volgens Anja heeft deze zang iets van een Merel die adhd heeft. We gaan via een smal paadje rechts af. Links een vol met water gelopen kleiput waarop Krak- en Wilde eenden drijven en een Knobbelzwaan die Grauwe ganzen wegjaagt. We gaan over de Nieuwe Graaf. Op de nog kale en verhoogde akkers slechts één Kievit. We wandelen tussen twee voormalige kleiputten door. Doordat Marjo een vogel ziet, richt zij haar kijker daarop, zij denkt het kopje van een jonge das te zien. Doch in werkelijkheid is het de Bunzing, een zeer fraaie waarneming. We horen de Groene specht. We wandelen door het prachtige, oude bos van de Doort, steken de Doorderweg over. We horen geroffel van de Grote bonte specht, we wandelen richting Gebroek, een Fazanthaan loopt over het akkerland. Via een jonge aanplant wandelen we verder, Antoinette ziet een Ree, Jan vindt een Paasei, niet gekleurd, maar toch. Via een pad

Witte kwikstaart (Nicky Hulbosch)

parallel aan de spoorlijn vervolgen we onze route. Links achter de spoorlijn ligt de herenboerderij Huis De Horst uit 1801 met zijn vele oude Tamme kastanjes, geen Witte kwikstaart en geen Holenduiven hier. Gelukkig zien we hier nog wel enkele Boerenzwaluwen en horen we de Koekoek. Op de Horster plassen enkele Krakeenden en echtpaar Nijlgans met slechts één jong. Langs het pad veel gele, stervormige bloempjes van het Speenkruid, Bosanemonen en diverse Gevlekte aronskelken. Via een paardenwei wandelen we verder. We genieten van de zang van zowel de Veldleeuwrik

en zien een Geelgors, we horen het kèk-kèk-kèk van de Havik. Via een afrastering verlaten we de wei, Antoinette wil graag door het prachtige, oude bos naar de auto's wandelen. Gele dovenetel, diverse Eënbessen, bloeiende Salomonszegel, Speenkruid, Slanke sleutelbloem, net uitgebloeid en dat geldt ook voor de Narcissen. Daslook echter staat volop te pronken

met de witkleurige bloemen. We horen de Boomklever. We wandelen weer richting Middelsgraaf, als we in de buurt komen van de vogelkijkhut de Wielewaal, horen we een apart geluid. De cursisten hebben geen enkel idee, ik denk aan een Waterral. Via de app van Anja horen we het geluid dat we net gehoord hebben. Het loopt tegen 10.30 uur, we zijn bijna bij de auto's. Mijn mooiste waarnemingen deze morgen; de Bunzing en het geluid van de Waterral. Op de streeplijst staan 43 kruisjes.

Molenplas, zondag 7 mei 2017, 07.30-10.30 uur. Tjeu Vossen, één van de eerste initiatiefnemers van de zo succesvolle vogelcursus van De Kringloop, struint al door het gebied. Hij heeft al Blauwborsten en de Sprinkhaanzanger gehoord en vertelt waar de IJsvogel zijn nest heeft. Doordat Jan in India zit en Geert oppasdag heeft, vindt er een minieme groepsverandering plaats. Lei laat de eerste groepen vertrekken. Het is droog en ongeveer 12°C. Bij de Molenplas wordt de telescoop in stelling gebracht; Grauwe ganzen, Krak- en Wilde eenden, Futen, Meerkoeten en Nijlganzen. Zilverschoon groeit hier massaal. Een Knobbelzwaan is bezig met nestbouw. We wandelen langs de rand van de Molenplas, we horen de Merel, Zwartkop, Tjiftjaf en Vink en zien het Witgatje. Aan Wilgen is vannacht flink geknaagd door de Bever. Enkele Visdiefjes vliegen over, maar deze fraaie vogel staat niet eens op de streeplijst! Als we even stil staan om te luisteren naar enkele vogelgeluiden, sprint, op nog geen 5 meter van ons vandaan, een Haas uit zijn leger. We horen de Tuinfluiter en de Winterkoning. We komen bij het snelstromende water van de Molenplas dat dient als vispassage. Veilig bereiken we de overkant via de stapstenen. Ter hoogte van het eilandje wordt weer de telescoop geplaatst, veel Kokmeeuwen, Antoinette ziet één Zwartkopmeeuw. Deze zeldzame meeuw heeft een zwarte kopkap en een

Zwartkopmeeuw (Nicky Hulbosch)

opvallende bloedrode snavel. Deze vogel staat overigens ook niet op de streeplijst. Verder op het eilandje; Kleine mantelmeeuw, Scholekster, Krakeend, Kokmeeuw, Aalscholver, Blauwe reiger, Brandgans, Canadese gans en Kuifeend, Nijlgans, Zilvermeeuw, maar geen Visdiefjes. Via een

dijkje tussen de Biltplas en Molenplas wandelen we richting Molenbeek. We krijgen wel een afgekalfde oever te zien waarin een ovaalvormige nestgang te zien is inclusief witte ontlasting, maar geen IJsvogel. Echtpaar Canadese gans heeft twee pullen tussen hen in, verder een paartje Bergeenden. Hier zou zich ook de Witgesterde blauwborst ophouden, maar deze prachtige vogel krijgen we niet in beeld. Wel prachtig het mannetje van de Grasmus, Rietgors, Roodborsttapuit, Kneu en de Graspieper.

We horen de Kleine karekiet en kwakende kikkers. En dan horen de meesten de zang van de Sprinkhaanzanger, ik niet, maar even later hoor ik ook duidelijk de insectachtige, mechanische ratel. Via een klaphekje komen we bij de brug over de Oude Maas. We wandelen langs de Molenplas met diverse grindbanken, op een grindbank broedt de Canadese gans tussen pollen Grote brandnetel. Een mannetje van de Huismus zoekt tussen de kleine boompjes naar wat eetbaars, op een weidapaaltje zit het vrouwtje van de Zwarte roodstaart, ze heeft voedsel in haar snavel. We horen de fraaie zang van de Veldleeuwrik. In de buurt van de zwartkleurige, dode bomen zien we de Gele kwikstaart. Als we bijna op het eind zijn zien we nog Kneutjes. In mijn kofferbak heb ik nog een geprepareerd beest, het betreft de Bever. Op de streeplijst staan 54 kruisjes.

Zondag 21 mei, de Groote Peel, 19.30-10.30 uur. Vijf minuten over zeven staan wij al op de parkeerplaats van het Buitencentrum De Pelen in Ospeldijk. Het is zonnig en 10°C. We genieten volop van de zang en parachutevlucht van de Boompieper. Jan zit nog in India, Geert moet oppassen, dat heeft weer een kleine groepswijziging tot gevolg. Een houten Oehoe heet ons welkom, langs het pad nog meer houtsculpturen. We controleren de laag hangende vogelkastjes; 4 en 7 jonge Koolmezen en twee broedende Koolmezen. De Zanglijster laat zijn duidelijke, heldere en repeterende zang horen. We wandelen over verhoogde paden i.v.m Hoogveenontwikkeling. We zijn op zoek naar een poel. We horen de Kleine karekiet en genieten van de zeer gevarieerde zang van de Bosrietzanger en we zien de Rietgors. De Fitis en de Tjiftjaf horen we hier beide zingen, we horen de geluiden van zowel de Grutto als de Wulp. Bij de poel staan drie Wulpen, Meerkoeten, een Dodaars en dichterbij op een prikkeldraad het fraaie mannetje van het Paapje. Langs de rand een paartje Krakeenden, het vrouwtje lijkt wel op een nest te zitten. De Wulp voert een baltsvlucht uit waarbij snelle vleugelslagen te zien zijn. Het Paapje mogen we heel lang en prachtig bewonderen. In het topje van een dode boom zit het mannetje van de Torenavalk. De Koekoek hadden we al gehoord, nu laat hij zich vliegend zien, achtervolgt door een klein vogeltje. Aan de andere kant zit familie Roodborsttapuit met jongen. Ik hoor een zang waarover ik twijfel, het is de Bonte vliegenvanger of de Gekraagde roodstaart. Via de app lossen we dit op, het is de zang van de Gekraagde roodstaart. We wandelen weer het kleinste nationale park binnen, We zijn nu op zoek naar onder meer de Witgesterde blauwborst. Via een knuppelbrug vervolgen we onze route. Dan is ie er opeens, de Witgesterde blauwborst, ook van de zang mogen we kort even genieten. Een Kleine vuurvlieder zet zich even voor ons neer. We zien Veenmos, de moeder van het Hoogveen. Twee rupsen, één van de Veelvraat en van de Rietvink. We zien weer een Blauwborst, nu nog wat dichterbij. Boven de Meerbaansblaak vliegt de Boomvalk op zoek naar een zwaluw of libel. We komen bij de vogelkijkhut, een Fuut met gestreepte jongen, één jong krijgt een wat groter visje toegestopt, ik denk dat het de Hondsvij is. Dodaarsen en gekwaak Groene kikkers. We wandelen langs het nieuwe onderkomen voor vleermuizen, het vliegtuigmonument en voorbij het oude bezoekerscentrum. Op de streeplijst staan 50 kruisjes. Iets over half elf krijgen we een lekker bakje koffie met een koekje. In totaal heeft onze groep tijdens de 4 buitenlessen 87 vogelsoorten waargenomen c.q. gehoord. Lei sluit hier de cursus af.

Blauwborst (Huub Loete)

Leo Koster.